

Ортодонтиялық аппараттар

- ЖОСПАР

- I. КІРІСПЕ

- II. НЕГІЗГІ БӨЛІМ

- Балаларда тісжақ аномалияларының емінің
аппаратуралы әдістері

- Ортодонтиялық аппараттарының
классификациясы

- III. ҚОРЫТЫНДЫ

- ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

ОРТОДОНТИЯЛЫҚ ЕМ ӘДІСТЕРІ:

- Массаж,миогимнастика
- Аппаратуралық
- Хирургиялық
- Протетикалық
- Физиотерапия
- Арнайы тістерді таңдамалы егеу

ОРТОДОНТИЯЛЫҚ ЕМ КӨРСЕТКІШТЕРІНЕ ФАКТОРЛАР:

- Морфологиялық,функциональдық бұзылыстар
- Эстетика бұзылыстары
- Жас ерекшелігі
- Тістің және пародонт жағдайы
- Зиянды әдеттердің болуы
- Ортодонтиялық коррекция болжамы
- Емделушінің қалауы мен материалдың мүмкіншілігі

ОРТОДОНТИЯЛЫҚ АППАРАТТАР КЛАССИФИКАЦИЯСЫ:

- *Мақсатына қарай:*

1. Емдік
2. Профилактикалық
3. Ретенциялық

- *Әсер ету механизміне қарай:*

1. Механикалық (активті)
2. Функциональдық, функциональдық-бағыттаушы (пассивті)
3. Аралас

- *Бекіту тәсіліне қарай:*

1. Алынбайтын
2. Алынбалы
3. Аралас

- *Конструкциясына қарай:*

1. Доғалы
2. Пластиналы
3. Блокты
4. Каркасты
5. Каппалық

- *Орналасу орнына байланысты:*

1. *Ауыздан тыс*
 - *жаққа арналған (маңдай-желке)*
 - *мойынға*
 - *жаққа (жоғары ерін, төменгі ерін, иектік, жақ асты, иек асты)*
 - *Аралас*
2. *Ауыз ішілік*
 - *Оральды (таңдайлық, тілдік)*
 - *вестибулярлы*
 - *Тіс аралық*
3. *Аралас*

Механикалық әсер етуші аппараттар 3 топқа бөлінеді:

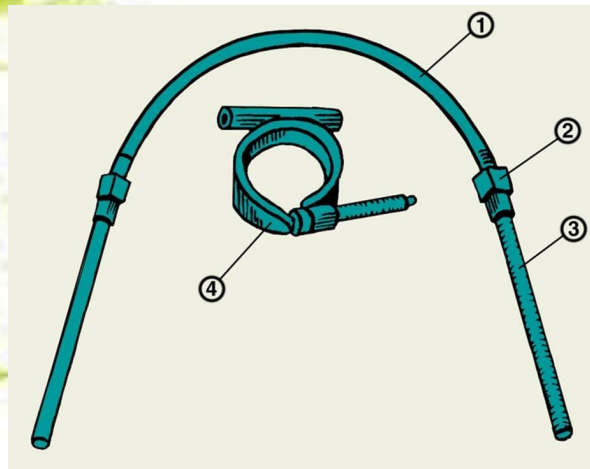
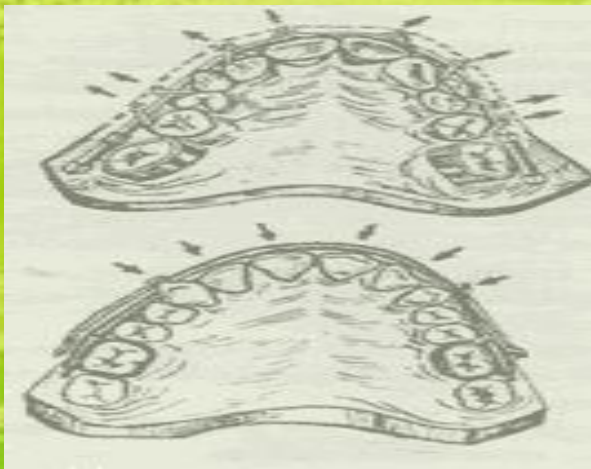
- А. Алынбалы аппарат
- Б. Алынбайтын аппарат
- В. Комбинирленген аппараты

Энгель аппараты

Механикалық әсерлі ,алынбайтын ,ауыз ішілік аппарат— бірінші тұрақты азу тістердегі сауыттар мен сақинадан , вестибулярлы доғаны гайка көмегімен ұстап тұратын тіл жақта жанасатын, ұрт жақта көлденең трубкадан тұрады,

Қолданылуы: Тұрақты және ауыспалы тістемде әртүрлі тіс және тіс қатарын ауытқуларын емдеуде қолданылады:

1. **Пружиналық доға** Тіс қатарын кеңітуге;
2. **Стационарлық доға** бөлек тістерді қозғауға;
3. **Таймалы доға** фронтальды тістерді қозғауға;
4. **Екіжақтық аппарат** жоғарғы және төменгі жақта орналасады. Олардың бірі кеңітуші екіншісі таймалы болуы мүмкін. Доғалар өзара жақаралық ілгектер арқылы тартылады.

Аппарат Энгла: 1 —доға 2 — гайка; 3 —нарезка; 4 — сақина

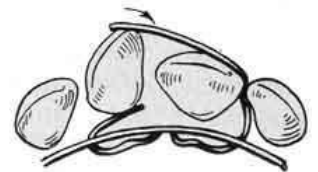
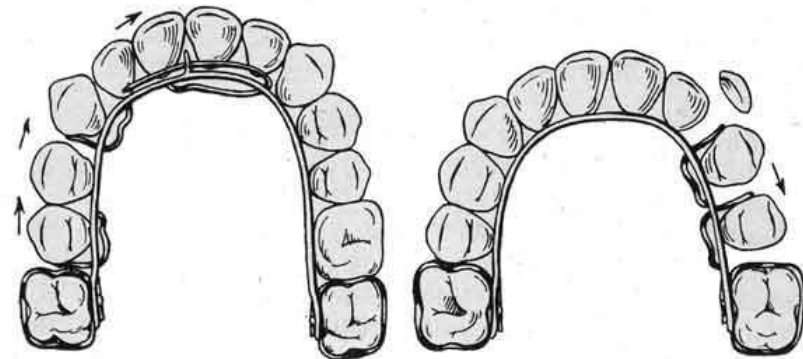
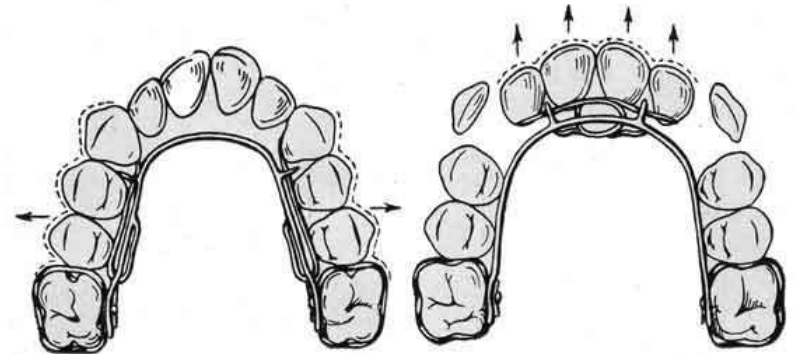
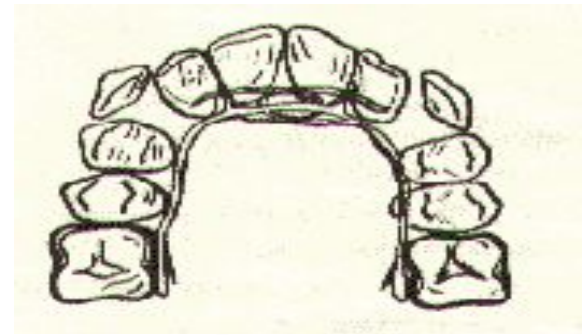
Мершон аппараты

Механикалық ісер ететін, алынбайтын

аппарат - пассивті тілдік тірек доғасынан, бірінші молярда сауыттан (сақина), оған дәнекерленген арнайы кілт пен трубкадан және белсенді саусақ тәрізді пружинадан тұрады

Қолданылуы: Тұрақты және ауыспалы тістемде жеке тістің немесе тіс топтарының ақауларын емдеуге қолданылады.

Әсер ету принципі: Тістерді осы бойынша, дистальды, мезиальды және вестибулярлы қозғауға пружина тәріздес өсінділер қолданылады

Эйнсворт аппараты

Механикалық әсер ететін ,алынбайтын аппарат

- премолярда сауыт(сакина), вестибулярлы доғаны ұстап тұратын тілге жанасып, ұрттық- көлденең трубкадан тұрады.

Қолданылуы: ауыспалы тістем кезінде тар орналасқан күрек тістерді кеңейтіп, тіс қатарларын тарылтуға

Әсер ету принципі: Вестибулярлы доғада пружиналық заттар

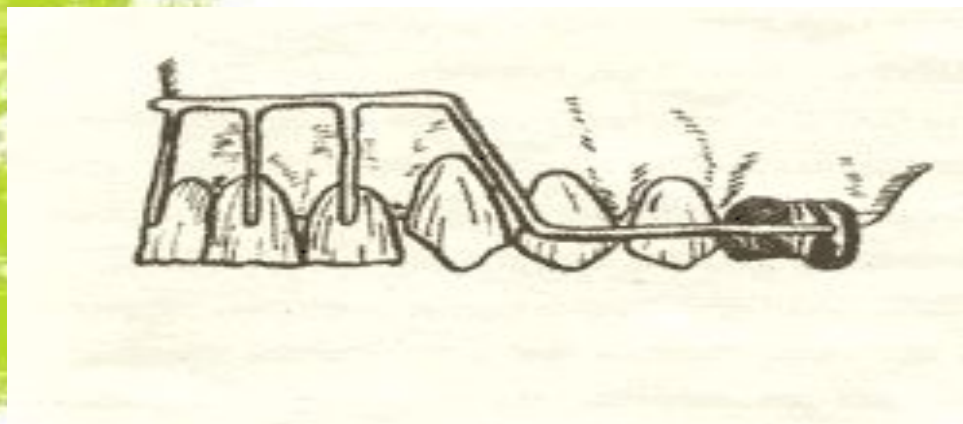

Лури аппараты

Механикалық әсер ететін, алынбайтын аппарат – тұрақты молярларға арналған сақинадан ,вестибулярлы доғадан,пружиналардан тұрады.

Қолданылуы –ауыспалы,тұрақты тістем кезіндегі жоғары күрек тістердің ақауларында

Әсер ету принципі: жоғары жақтың алдыңғы тістеріне палатинальды орналасатын пружиналық өсінділер

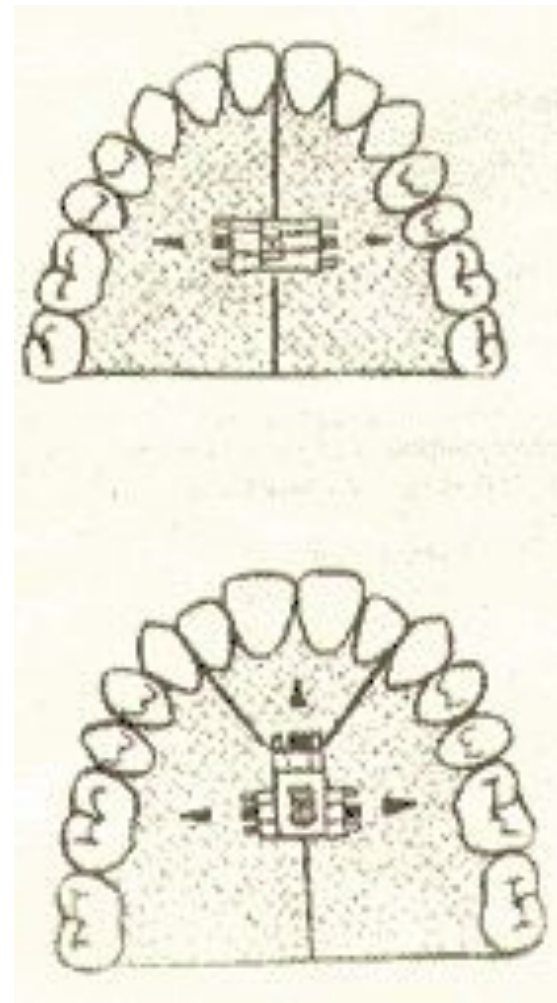

Винтті пластинка

Механикалық әсер ететін, алынбалы пластинка – бір немесе бірнеше винттен және базисті пластинкадан тұрады

Қолданылуы: сүт тістем, ауыспалы, тұрақты тістем кезінде тарылған тіс қатарларында, біркелкі тіс қатарларын тарылтуға, жеке тістердің орналасу аномалияларында

Әсер ету принципі: винтті біркелкі тарылту кезінде түсетін қысым кезінде

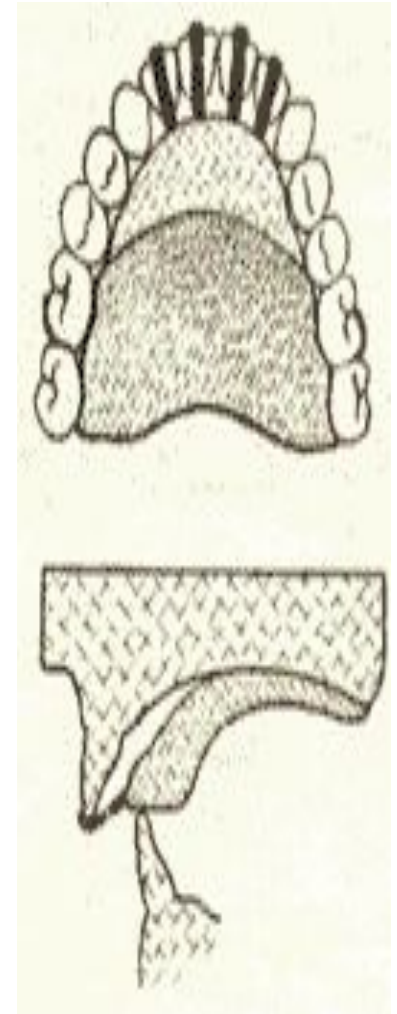
Функциональды-бағыттаушы аппараттар өздігінен ешқандай күш түсірмейтін болғандықтан енжар деп аталады, аппарат тек қана тіс жүйесінің беліглі бір аймағына шайнау және мимикалық бұлшықеттің күшін бағыттаушы болып келеді. Осы уақытта басқа аймақта күш азаяды.

А.Я.Катц тістем пластинкасы

Функциональды-бағыттаушы, алынбалы аппарат - базисті пластинкадан, фронтальды тістердегі аспалы ілмектерден және кламмерлерлерден тұрады

Қолданылуы: сүт тісем, ауыспалы, тұрақты тісем кезінде дистальды тістем мен терең тісем кезінде

Әсер етуі принципі : тістем биіктігін көтеру, миостатикалық рефлекті қайта құру, төменгі жақты көлбеу жазықтықта алға жылжыту, күрек тістік жабылу тереңдігін горизонтальды алаңдармен қалпына келтіру

А.М. ШВАРЦ АППАРАТЫ

Құрамы: базисті пластинка, винт, пружина, вестибулярлы доға

Қолданылуы: ашық тістем, диастема

Әсер ету принципі : негізгі күш пружиналалы доғада. Доға вертикальды бағытта белсенді жұмыс жасайды

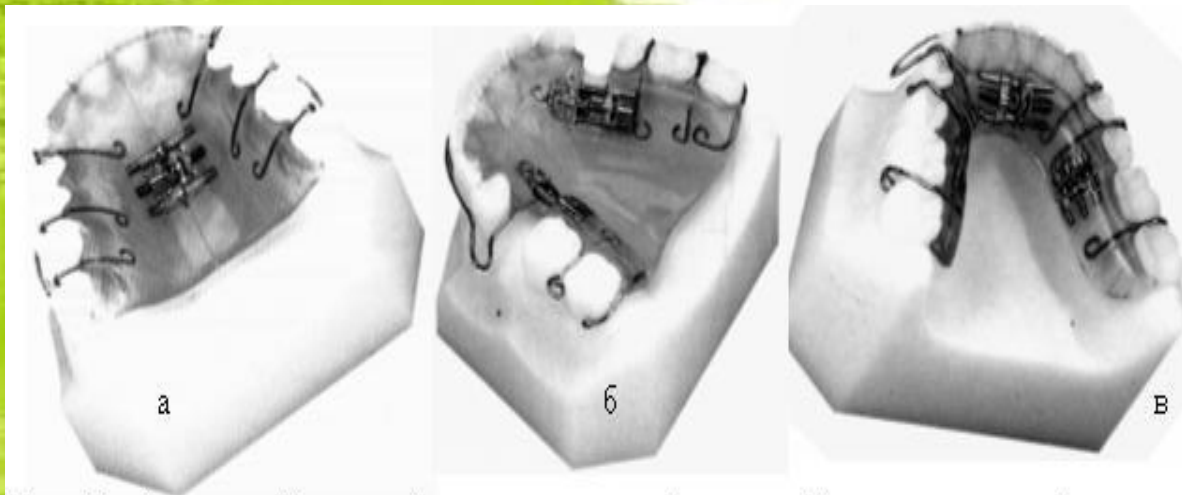

Рис. 33. Аппараты Шварца: а) расширяющий зубной ряд, б) удлиняющий зубной ряд, в) расширяющий и удлиняющий зубной ряд

ФРЕНКЕЛЬ

АППАРАТЫ

Құрамы: аппарат 2 ұрттық қалқалардан (щит), 2 еріндік құрсаудан, сымды қаңқадан тұрады. Олар өзара металлды каркаспен байланысқан

Қолданылуы: Сүт тістем, ауыспалы және тұрақты тістемде алдыңғы тістердің орналасу аномалиясында, алдыңғы тістердің протрузиясымен дистальды терең тістемде (1 тип), дистальды терең тістемде (жоғары жақтың алдыңғы тістерінің ретрузиясымен) (2 тип), мезиальды тістем (3 тип), ашық тістем (4 тип)

Комбинирленген аппараттар

Бұл топ аппараттары функциональды аппараттар мен механикалық аппараттар элементтерінің комбинациясынан құралады, оларға винт,пружина,беттік доға жатады.

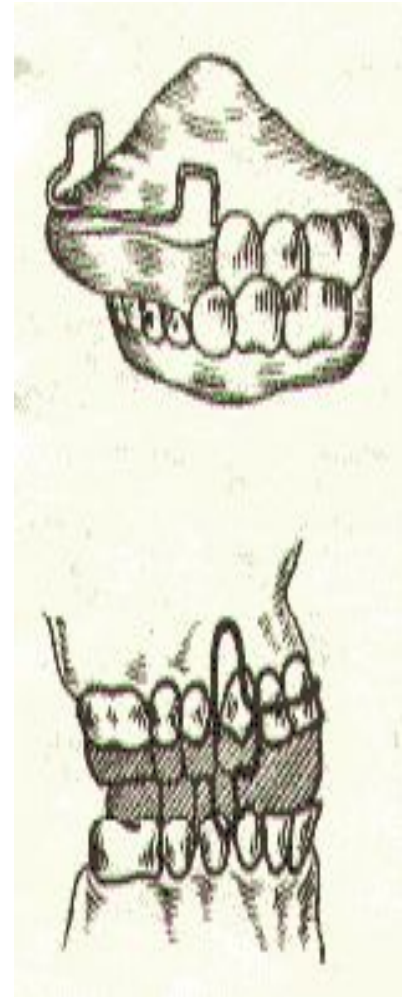
Конструктивті тістемді қалыптастыруда және төменгі жақты бір бағытта ұстап тұруы үшін әр тіске ,тіс топтарына,альвеолярлы доғаға белсенді механикалық әсер етеді.

АНДРЕЗЕН-ГОЙПЛЬ АКТИВАТОРЫ

Комбинирленген, алынбалы моноблокты аппарат ,яғни екі жақ сүйектегі базисті пластинкалардан тұрады. Көрсетілім бойынша аппарат ретракция доғасымен, бұрандамен және т.б. механикалық әсер ететін элементтермен толықтырылған

Қолданылуы: ауыспалы тісемде, тұрақты тістемде терең окклюзиямен және фронтальды тістердің протрузиясымен асқынған дистальды окклюзияны, сондай-ақ маңдайлас дизокклюзияны емдеуде қолданылады

Әсер ету принципі : аппарат жақтың дамуына жағдай жасайды, бөлек тістерді ретракциялайды және алдыңғы немесе бүйір тістердің ұзаруына жағдай жасайды.

БРЮКЛЬ АППАРАТЫ

Комбинирленген, алынбалы аппарат - төменгі жаққа арналған ретракционды доғасы бар базисті пластинка және алдыңғы тістерге арналған иілмелі жазықтық

Қолданылуы: сүт тісем, аралас және тұрақты тістем кезінде мезиальды тістемде

Әсер ету принципі: пружиналы ретракциялық доға төменгі жақ тістердің тілдік аймағында орналастырады, ол шайнау мускулатурасын тарылуына және иілмелі жазықтық апқылы жоғары жақ алдыңғы тістерінг вестибулярлы орналастырады.

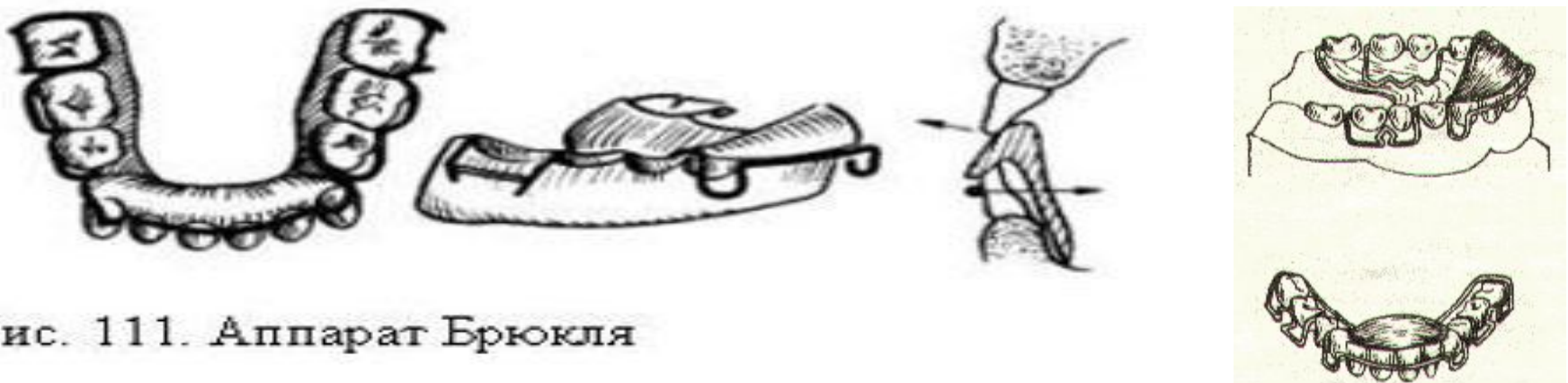

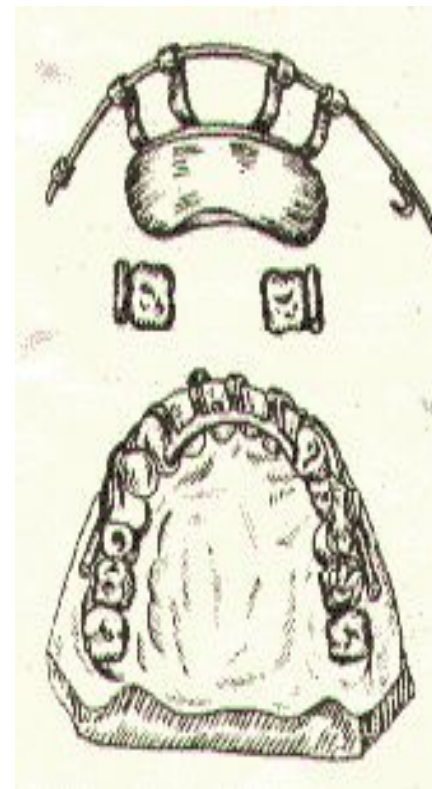
Рис. 111. Аппарат Брюкля

ГУЛЯЕВО АППАРАТЫ

Комбинирленген, алынбайтын аппарат - жоғары тіс қатарларына арналған сырғымалы доғадан және таңдайдағы төрт аспалы ілмекті иілмелі жазықтықтан, сақинадан тұрады.

Қолданылуы: тұрақты тісем кезіндегі дистальды тістем емінде

Әсер етиу принципі: негізгі күш пружиналық сымдар мен төменгі жақты алға ығыстыратын бұлшыеттер, эластикалық резиналы күштер

Иекасты сақпан тәрізді байлам

1. Көлбеу жазықтықты күш (тяга), ол артқа немесе басқа бағытталған. (мезиальды, ашық тістем кезінде)
2. Вертикальды резиналық күш ашық тістем кезінде

Қ о р ы т ы н д ы:

Тісжақ аномалиясы көп жақсы болғандықтан да ,әр бағыттағы ем жүргізіледі .
Бұл әрекеттер әр тіскек,тіс қатарларына,жаққа арналуы мүмкін. Аймағына байланысты түсетін күштің өзі де аумағына байланысты әр түрлі .
Балаларда тіс-жақ аймағындағы аномалияларға ем көрсету (3-11 жас) сүт тістем мен аралас тістемде миогимнастика мен қатар хирургиялық әдістер қолданылады, сонымен қатар аппаратуралық әдіс көмегі өте зор .
Осы жас аралықта алынбалы ауызішілік аппараттар қолданылуы кең тараған.Оған: трейнерлер, эластопозиционерлер, базисты пластинкалар,с ортодонтиялық винт пен пружиналар, екіжақты моноблоктар қолданылады. Ересек адамдарда ауызсыртылық аппараттар: беттік доға, иекаситы сақпаны,беттік маскалар жатады.

Пайдаланылган әдебиеттер:

Негізгі:

1. Персин Л.С. и др. Стоматология детского возраста. - М.: Медицина, 2006. – 640с.
2. Курякина Н.В. Детская терапевтическая стоматология. – М. –Н.Новгород, 2004–744с.
3. Супиев Т.К., Зыкеева С.К. Лекции по стоматологии детского возраста (учебное пособие).- Алматы, 2006.- 615с.

Қосымша:

1. Ральф Е. Мак-Дональд. Дэвид Р. Эйвери: перевод с английского проф. Т.Ф. Виноградовой. Стоматология детей и подростков. МИА: М., 2003
2. Кабулбеков А.А., Негаметзянов Н.Г., Кабулбекова Ж.А. Профилактика стоматологических заболеваний у детей.- Алматы, 2007.- 99 с.